

Parti og absolut ikke af Sympati for Tiendeloven. Og hvis nogen vil bebrejde mig, ikke at jeg gjorde det den Gang, thi det var godt gjort, og det vilde have været daarligt gjort, om jeg ikke havde gjort det, men at jeg ikke anden Gang stemmer lige saadan, vil jeg sige, at nu gælder det ikke de politiske Hensyn, thi det politiske Maal, vi den Gang kæmpede for, have vi naaet, men det, som ligger for nu, er Tiendeloven eller ikke Tiendeloven. Det er derfor afgjort med nogenlunde Sikkerhed, at hvis ikke det eventuelle Udvalg kommer til noget bedre Resultater, end jeg i Øjeblikket venter, og end det foreliggende Lovforslag giver mig Anledning til at vente, skal mit Parti ikke gøre Regning paa min Støtte i denne Sag. Desværre er det jo saaledes, at jeg kan tænke mig, at mit Parti er lige glad, thi der er nok til at kunne klare Sagerne alene. Jeg vil altsaa gøre i god Mening, hvad jeg kan, for at bringe Retfærdighed ind i dette Lovforslag, og hvis det skulde vise sig, at jeg ikke kan bringe Retfærdighed ind deri, vil jeg ikke være med til at fremme det.

N. Andersen: En Afløsning af Tienden er efter min Formening en god og nyttig Foranstaltning og en Foranstaltning af en saadan Beskaffenhed, at det ogsaa meget vel kan forsvares, at Samfundets almindelige Kasse yder noget Bidrag dertil. Det er jo rigtigt, som det fra flere Sider er fremhævet, at Tiendeydelsen er af den Beskaffenhed, at den ikke kan være særlig yndet af dem, der skulle yde den, netop fordi den sætter Skel. Hvis ikke i sin Tid nogle store Grundejere havde villet og kunnet frigøre sig for den samme Ydelse, som nu hviler paa de tre Fjerdedele af hele Landets Hartkorn eller noget mere, — jeg tror, det er betydeligt mere, — saa vilde Tienden ingenlunde have haft det Særpræg af noget generende, noget nedsettende, som det ikke kan bestrides, at den har for Tiden og har haft i lange Tider, i mange Generationer. Et andet Spørgsmaal er det derimod, om dels det Beløb, der skal ydes i Erstatning til Tiendens Afløsning, og dels det Bidrag, som Statskassen skal yde dertil, er rigtigt og forsvarligt ansat. Der er det, jeg har ret store Tvivl, idet jeg ligesom tidligere er af den Overbevisning, at 25 Gange Tiendens aarlige Værdi er en alt for høj Afløsningssum, og som Følge deraf maa jeg nødvendigvis ogsaa være af den Anskuelse, at de 7 Gange Tiendens Værdi, som Staten skal

tilskyde, ogsaa er for høj. Denne Overbevisning har vundet adskilligt i Styrke derved, at Landstinget i sin Beretning i Fjor, da Rigsdagssamlingen sluttede, gav en Redegørelse for, hvad de frivillig købte og solgte Tiender i de sidste 50 Aar har kostet. Det oplystes deri, at Gennemsnitsprisen for Kongetienden — det er naturligvis kun Kongetienden, der kan være Tale om, idet man ved at købe Kirketienden jo ikke alene faar en Ret til at oppebære Tienden, men tillige paatager sig en Pligt til at holde Kirkerne vedlige; de to Ting maa altsaa holdes skarpt ude fra hinanden. Gennemsnitsprisen for det reelle Salg af Kongetiender, efter det Resultat, den statistiske Behandling af det indsamlede Materiale er kommen til, i de sidste 50 Aar er 18 Gange Tiendens Værdi. Naar dette er Tilfældet, og det kan jo ikke bestrides — Behandlingen af Materialet er sikkert foretaget i Statistisk Bureau, saa det er sikkert paalideligt nok — kan jeg ikke skønne, at der er noget berettiget i nu at betale 25 Gange den samlede Værdi af det, man i 25 Aar Mand og Mand imellem har været enig om at vurdere gennemsnitlig til 18 Gange. Jeg maa selvfølgelig erkende, at det, som det blev sagt af det ærede Medlem for Odense Amts 4de Valgkreds (Berntsen), vil være meget vanskeligt, efter hvad der er passeret, at komme bort fra de 25 Gange, men efter min Formening maa man komme bort derfra, hvis man overhovedet vil have Loven gennemført. Jeg tror ikke, at det gaar an at blive staaende ved den meget høje Erstatningssum og som Følge deraf det meget store Tilskud fra Statens Side.

Med Hensyn til et andet Punkt, der har været berørt, saa vidt jeg ved af alle de Talere, der have haft Ordet i Dag, nemlig Lovforslagets Bestemmelser i § 1, 4de Stykke med Hensyn til Tiender, der ere indkøbte af Tiendeyderne, er jeg af den Formening, at det dog vist ikke kan ordnes paa den Maade, Lovforslaget foreslaar. Jeg erkender, at dette Spørgsmaal er ganske overordentlig vanskeligt at løse af den Grund, at en stor Del af de Tiender, som ejes af Tiendeyderne, er indkøbt saa langt tilbage i Tiden, at det er umuligt at skaffe Oplysninger om, hvorledes det egentlig forholder sig, hvad Tienderne have kostet, og hvordan det i det hele hænger sammen. Men jeg tror ikke, det gaar an at skære sig igennem de Vanskeligheder, der er, ved at sige: Nu annullere vi disse Tiender, og det gaar jo lige saa lidt an med den Reservation, Lovfor-